

UNDERVISNINGSPLAN

Kandidatuddannelse

i pædagogisk filosofi

Modul 1:

Pædagogikkens

filosofi- og

idéhistorie

ECTS: 15

Semester + år:

Efterår 2020

Undervisningssted: København og Århus

Modulansvarlig og e-mailadresse: Jørgen Huggler (johu@edu.au.dk)

Øvrig underviser og e-mailadresse: Anne-Marie Eggert Olsen (ameo@edu.au.dk)

Undervisningstidspunkt (jf. kursuskatalog)

Se timeplan: <http://studerende.au.dk/studier/fagportaler/arts/undervisning/timeplaner/>

Lokaler: <https://autumnschedule.au.dk/dk/showtimetable.aspx>

Mål og indhold (jf. gældende studieordning)

Se gældende studieordning: <http://studerende.au.dk/studier/fagportaler/arts/studieordninger/>

Prøveform/eksamen

Se gældende studieordning: <http://studerende.au.dk/studier/fagportaler/arts/studieordninger/>

Eksamensdatoer: <http://studerende.au.dk/studier/fagportaler/arts/eksamen/dato/>

Tilrettelæggelsesform og feedback

Forelæsninger og øvelser: Aarhus onsdage 12:15-16. København torsdage 12:15-16.

Skriveøvelse: Der afholdes skriveøvelse i uge 37-40.

I uge 37-40 har deltagerne mulighed for at aflevere en skriveøvelse på 2-4 siders længde i en pensumtekst (Platons dialog *Menon*), der er gennemgået i undervisningen. Denne skriveøvelse får deltagerne skriftlige kommentarer til m.h.t. indhold, form, niveau osv.

Evaluerings

Spørgeskemaundersøgelsen sendes til de studerende via mail og kan også tilgås via BlackBoard. På næstsidste undervisningsgang besvarer de studerende individuelt spørgeskemaet, og på sidste undervisningsgang drøftes resultatet med de studerende på holdet.

*Se nærmere: <http://edu.medarbejdere.au.dk/undervisere/undervisningsevaluering/>

Midtvejsevaluering i uge 41.

Slutevaluering i uge 49

Kompendium:

Elektronisk kompendium på Blackboard: Indeholder alle primærttekster - på nær Immanuel Kant: *Prolegomena* (1783). Denne bog skal derfor købes:

Litteratur, der skal købes via boghandel (i Århus: Stakbogladsen):

Grundbog:

Thyge Winther-Jensen: *Undervisning og menneskesyn – hos Platon, Comenius, Rousseau og Dewey*. Akademisk Forlag 2015 eller tidligere. **Skal købes**. NB: Det er Print-on-demand, så bestil i god tid.

Desuden:

Immanuel Kant: *Prolegomena zu einer jeden künftigen Metaphysik die als Wissenschaft wird auftreten können*, Hamburg: Felix Meiner Verlag 2001 eller senere. **Skal købes**.

Eller:

Immanuel Kant: *Prolegomena to Any Future Metaphysics*, translated by James W. Ellington. Indianapolis/Cambridge: Hackett 2001 eller senere.

Fuldstændigere titel: Immanuel Kant: *Prolegomena to Any Future Metaphysics, and the Letter to Marcus Herz, February 1772*. Translated, with Introduction and Notes, by James W. Ellington. Second Edition. Indianapolis/Cambridge: Hackett 2001 eller senere. ISBN-13: 978-0872205932. ISBN-10: 0872205932.

Skal købes.

Anbefalet oversigtsværk:

K. Steinsholt & L. Løvlie (red.): *Pedagogikkens mange ansikter. Pedagogisk idéhistorie fra antikken til det postmoderne*. Oslo: Universitetsforlaget 2004 eller senere.

Videre anbefales som nyttigt link:

<http://www.ibe.unesco.org/en/services/online-materials/publications/thinkers-on-education.html>

Undervisningsplan

Session	Undervisningstema	Underviser
1	Platon – Menon 1	Jørgen Huggler
2	Platon- Menon 2	Jørgen Huggler
3	Aristoteles - Fysik Bog II og Metafysik Bog I,1-2	Anne-M. Eggert
4	Biblioteksundervisning + Augustin – Bekendelser Bog X-XI	Det Kgl. Bibl+Anne-Marie E. Olsen
5	Rousseau – Emile Bog I	Jørgen Huggler
6	Rousseau – Emile Bog III	Jørgen Huggler
7	Kant – Prolegomena 1	Jørgen Huggler
8	Kant – Prolegomena 2	Jørgen Huggler
9	Kant – Oplysning og pædagogik	Jørgen Huggler

10	Pestalozzi – Stanserbrevet	Jørgen Huggler
11	Hegel – PhG Indledningen	Jørgen Huggler
12	Hegel – PhG kap. I	Jørgen Huggler
13	Humboldt og Herbart	Jørgen Huggler
14	Grundtvig og Madvig	Jørgen Huggler

NB: I uge 39 er der Biblioteksundervisning inden forelæsningen:

Aarhus ***kl. 10:30-12.00**

København ***kl. 10:30-12.00**

Skriveøvelse: Der afholdes skriveøvelse i uge 37-40.

I uge 37-40 har deltagerne mulighed for at aflevere en skriveøvelse på 2-4 siders længde i en pensumtekst (Platons dialog *Menon*), der er gennemgået i undervisningen. Denne skriveøvelse får deltagerne kommentarer til m.h.t. indhold, form, niveau osv.

Session 1

Dato og klokkeslæt:

Aarhus, onsdag d. 2. sept., kl. 12:15-16

København, torsdag d. 3. september kl. 12:15-16.

Titel: Introduktion til semesteret, Introduktion til Platon

Underviser: Jørgen Huggler

Sted: Se særskilt lokaleoversigt

Temaer/indhold:

Præsentation af: Studieordning. Undervisningsplan. Vejledning og eksamen. Blackboard.
Herefter: **Konflikten mellem pædagogik og filosofi belyst ud fra Platons dialog *Menon***

Litteratur knyttet til undervisningen:

* Platon: *Menon*. I Platon: *Samlede værker i ny oversættelse*, Bd. III, 501-525 (Stephanuspaginering 70a-80e). København: Gyldendal 2011.

* Winther-Jensen, Thyge: *Undervisning og menneskesyn – hos Platon, Comenius, Rousseau og Dewey*. [Kapitel 2: "Platon og det retfærdige menneske"] Akademisk Forlag 1998: 23-50 (+ noter: 194-196).

Forberedelse til undervisningen: Se ovenfor. Gælder også forberedelsen til de andre kursussessioner: Læs teksterne, især dem markeret med *

Session 2

Dato og klokkeslæt:

Aarhus, onsdag d. 9. sept., kl. 12.15 - 16

København, torsdag d. 10. sept., kl. 12.15 - 16

Titel: Platon, *Menon*, fortsat
Underviser: Jørgen Huggler
Sted: Se særskilt lokaleoversigt

Temaer/indhold:

Fortsat gennemgang af Platons *Menon*: At lære, generindring, fornuft, mening vs. viden belyst ud fra Platons dialog *Menon*.

Litteratur knyttet til undervisningen:

* Platon: *Menon*. I Platon: *Samlede værker i ny oversættelse*, Bd. III, 525-552 (Stephanuspaginering 81a-100c). København: Gyldendal 2011.

Anne-Marie Eggert Olsen: "Paideia – et forhold mellem individ og stat". I Anne-Marie Eggert Olsen: *Pædagogikkens filosofi – tanker om menneskets frembringelser*. Roskilde Universitetsforlag 2004:13-29.

NB. Skriveøvelse om *Menon* udleveres efter undervisningen (Blackboard). Skal afleveres til underviser i uge 40 (session 5).

Session 3

Dato og klokkeslæt: NB!

Aarhus, onsdag d. 16. sept., kl. 12:15-16

København, torsdag d. 17. september kl. 12:15-16.

Titel: Aristoteles

Underviser: Anne-Marie Eggert Olsen

Sted: Se særskilt lokaleoversigt

Temaer/indhold:

Indføring i grundbegreber hos Aristoteles:

1. Natur som materie og som form - Naturlige ting versus artefakter & årsagsbegreber. 2. Perception, erindring og erfaring

Litteratur knyttet til undervisningen:

Udvalg fra Aristoteles' Fysik og Metafysik: *Physics* Book II,1-9 & *Metaphysics* Book I,1 -2. Aristotle. *Selections*. Transl. T. Irwin and G. Fine, Indianapolis/Cambridge 1995, 95-119 & 221-227.

Session 4

Dato og klokkeslæt:

Aarhus, onsdag, d. 23. sept., kl. 10:30-16

København, torsdag d. 24. sept., kl. 10.30-16

A. Kl. 10:30-12 Biblioteksundervisning ved ansatte på Det Kongelige Bibliotek

Temaer/indhold:

Introduktion til library.au.dk, fagsiden for pædagogisk filosofi, simpel søgning og akademisk praksis, herunder gennemgang af forskellige outputstyles.

Forberedelse til undervisningen:

Eventuel forberedelse vil blive lagt på blackboard 1 uge før undervisningen.

Litteratur knyttet til undervisningen:

Orienter jer på denne side: <http://library.au.dk/studerende/referencehaandtering/>

B. Kl. 12:15-16 Titel: Erindring, tid og bevidsthed ifølge Augustin

Underviser: Anne-Marie Eggert Olsen

Sted: Se særskilt lokaleoversigt

Temaer/indhold:

Indføring i Augustins *Bekendelser* (Bog 10 og 11). Augustins overvejelser over erindring, tid og bevidsthed præsenteres og perspektiveres ift., hvad det vil sige at lære.

Litteratur knyttet til undervisningen:

*Aurelius Augustinus: *Augustins Bekendelser*, oversat af Torben Damsholt. København: Sankt Ansgars Forlag, 1991: 179-244 (Tiende og Ellefte Bog).

Karsten Friis Johansen: *Den Europæiske filosofis historie. Bind I. Antikken, 733-740 & 745-748*. København: Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck 1991.

Olsen, Anne-Marie Eggert. (1994). "Den hellige Augustin i pæretræet. Et essay om memoria, mneme og anamnesis", *Filosofiske studier* 14, 223-245.

Session 5

Dato og klokkeslæt:

Aarhus onsdag d. 30. sept., kl. 12:15-16

København, torsdag d. 1. okt., kl. 12:15-16

Titel : Jean-Jacques Rousseau

Underviser: Jørgen Huggler

Sted: Se særskilt lokaleoversigt

Temaer/indhold:

Indføring i Rousseaus pædagogiske tænkning I - perspektiveret i forhold til hans politiske filosofi. Rousseau er en central figur i den moderne pædagogiske filosofi. Han søger at undgå vilkårlighed i opdragelsen ved at skelne mellem tre lærere, naturen, tingene og menneskene. Nogle af Rousseaus basale pædagogiske overvejelser vil her blive præsenteret og diskuteret i forhold til hans politiske filosofi.

Litteratur knyttet til undervisningen:

* Rousseau: *Samfundspagten*. Rhodos, 1987: 83-94.

* Rousseau: *Émile*, Borgens Forlag, 1962: Indledning, Forord, Første Bog: 7-65. + NOTER. Af hensyn til Copydan-aftalen vil kompendium kun medtage 50 sider, resten genfortælles af underviseren.

Winther-Jensen, Thyge: *Undervisning og menneskesyn – hos Platon, Comenius, Rousseau og Dewey*. [Kapitel 4: "Jean-Jacques Rousseau og det naturlige menneske"] Akademisk Forlag 1998: 92-127 (+ noter: 203-209).

Session 6

Dato og klokkeslæt:

Aarhus, onsdag d. 7. okt., kl. 12:15-16

København, torsdag d. 8. okt., kl. 12:15-16

Titel: Jean-Jacques Rousseau

Underviser: Jørgen Huggler

Sted: Se særskilt lokaleoversigt

Temaer/indhold:

Indføring i Rousseaus pædagogiske tænkning II

Rousseaus videre overvejelser i *Emile*. Den moralske opdragelse i anden bog vil blive præsenteret af underviseren. Derefter læses tredje bog med hans didaktiske overvejelser.

Litteratur knyttet til undervisningen:

* Rousseau: *Émile*, Borgens Forlag, 1962: Tredje Bog: 5-69. + NOTER. Af hensyn til Copydan-aftalen vil kompendium kun medtage 50 sider, resten genfortælles af underviseren.

Løvlie, Lars: "Rousseau og den paradoksale opdragelsen. I-II". I: *Norsk pedagogisk tidsskrift* 3/97, s. 115-121 & 4/97, s. 195-202.

Session 7

Dato og klokkeslæt:

Aarhus, onsdag d. 21. okt., kl. 12:15-16

København, torsdag d. 22. okt., kl. 12:15-16

Titel: Immanuel Kant – teoretisk filosofi

Underviser: Jørgen Huggler

Sted: Se særskilt lokaleoversigt

Temaer/indhold:

Indføring i Kants teoretiske filosofi ud fra *Prolegomena*

Kants differentiering mellem forskellige erkendelsesfunktioner, hans skelnen mellem Ding an sich og fænomener (Erscheinungen), mellem anskuelserformer, forstandskategorier og grundsætninger for disses brug, hans begreb om objektivitet og natur og om hvordan fornuften kan undgå at blive uklar for sig selv.

Litteratur knyttet til undervisningen: Ikke i kompendium!

* Immanuel Kant: *Prolegomena zu einer jeden künftigen Metaphysik die als Wissenschaft wird auftreten können*, Hamburg: Felix Meiner Verlag 2001 eller senere..

Eller:

* Immanuel Kant: *Prolegomena to Any Future Metaphysics*, translated by James W. Ellington. Indianapolis/Cambridge: Hackett 2001 eller senere.

Vi læser ca. fra Fortalen til og med § 13 incl. de tre anmærkninger.

Session 8

Dato og klokkeslæt:

Aarhus, onsdag d. 28. okt., kl. 12:15-16

København, torsdag d. 29. okt., kl. 12:15-16

Titel: Immanuel Kant – teoretisk filosofi, fortsat

Underviser: Jørgen Huggler

Sted: Se særskilt lokaleoversigt

Temaer/indhold:

Fortsat indføring i Kants teoretiske filosofi ud fra Prolegomena

Litteratur knyttet til undervisningen: Ikke i kompendium!

Immanuel Kant: *Prolegomena zu einer jeden künftigen Metaphysik die als Wissenschaft wird auftreten können*, Hamburg: Felix Meiner Verlag 2001 eller senere..

Eller: Immanuel Kant: *Prolegomena to Any Future Metaphysics*, translated by James W. Ellington. Indianapolis/Cambridge: Hackett 2001 eller senere.

Vi læser ca. §§ 14-56.

Session 9

Dato og klokkeslæt:

Aarhus, onsdag d. 4. nov., kl. 12:15-16

København, torsdag d. 5. nov., kl. 12:15-16

Titel: Immanuel Kants pædagogiske filosofi

Underviser: Jørgen Huggler

Sted: Se særskilt lokaleoversigt

Temaer/indhold:

Indføring i Kants pædagogiske tænkning - perspektiveret i forhold til hans syn på kultur og samfund.

Kant adskiller sig fra Rousseau ved et mere positivt syn på kulturen. Kultur er udviklingen af menneskets særlige natur. Kant har et positivt bud på, hvordan denne udvikling kan hjælpes videre pædagogisk. Retningen for denne udvikling bør imidlertid udstikkes af noget, der ligger ud over naturen selv, nemlig moralen. Herved hæfter Kant sig ved problemet om at frigøre mennesket til egen myndighed gennem en pædagogik, der indebærer tvang og ufrihed.

Litteratur knyttet til undervisningen:

* I. Kant: *Om pædagogik*, Klim, 2000:21-39.

* I. Kant: Besvarelse af spørgsmålet: Hvad er oplysning? I Kant: *Oplysning, historie, fremskridt*, Slagmark, 1993:71-80.

* I. Kant: Idé til en almen historie med verdensborgerlig hensigt. I Kant: *Oplysning, historie, fremskridt*, Slagmark, 1993:50-70.

Huggler, Jørgen: "Culture and Paradox in Kant's Philosophy of Education". In: *Kant and Education. Interpretations and Commentary*. Ed. Klas Roth & Chris W. Surprenant. London/New York 2012, s. 94-106.

Session 10

Dato og klokkeslæt:

Aarhus, onsdag d. 11., kl. 12:15-16

København, torsdag d. 12. nov., kl. 12:15-16

Titel: Pestalozzis karakteropdragelse

Underviser: Jørgen Huggler

Sted: Se særskilt lokaleoversigt

Temaer/indhold:

Pestalozzis ideer om menneske, samfund og pædagogik, og hans forsøg og tanker vedrørende karakteropdragelse.

Litteratur knyttet til undervisningen:

* Pestalozzi, Johann H.: *Mit ophold i Stanz. Brev til en Ven*. Oversat ved Ingeborg Trier. København: Det Nordiske Forlag. Ernst Bojesen 1902: 3-35. (33 s.)

Grue-Sørensen, Knud: *Opdragelsens Historie Bd. II*. København Gyldendals pædagogiske Bibliotek. 6. opl. 1969 [1966]: 197-225. (29 s.). [Kapitel om Pestalozzi]

Session 11

Dato og klokkeslæt:

Aarhus, onsdag d. 18. nov., kl. 12:15-16

København, torsdag d. 19. nov., kl. 12:15-16

Titel: G. W. F. Hegel

Underviser: Jørgen Huggler

Sted: Se særskilt lokaleoversigt

Temaer/indhold:

Indføring i Hegels erfaringsbegreb og dialektik: Efterprøvelse af erkendelsens grundlag

Hegel forsøger at undgå skeptiske indvendinger mod en redegørelse for den menneskelige erkendelse ved selv at bruge skeptisk argumentation i en iscenesat fremstilling af bevidsthedens dannelse til begribende tænkning og viden.

Litteratur knyttet til undervisningen:

* G. W. F. Hegel: "Åndens fænomenologi" Indledningen og kap. I (ca. 20 sider). Oversættelse: Georg Wilhelm Friedrich Hegel: *Åndens fænomenologi (i udvalg)* ved Jon Elster. Oslo 1967: Pax Forlag, 33-65.

Jørgen Huggler: "Hegel's Phenomenology of Rationality", i *Dialectics, Self-consciousness, and Recognition* (eds. Asger Sørensen, Morten Raffnsøe-Møller & Arne Grøn), Malmö: NSU Press 2009, 13-43.

+ sek. litteratur [Blackboard].

Session 12

Dato og klokkeslæt:

Aarhus, onsdag d. 25. nov., kl. 12:15-16

København, torsdag d. 26. nov., kl. 12:15-16.

Titel:

Underviser: Jørgen Huggler

Sted: Se særskilt lokaleoversigt

Temaer/indhold:

Hegel, fortsat.

Litteratur knyttet til undervisningen:

* G.W.F. Hegel: *Phänomenologie des Geistes*, kap. I. Oversættelse: Georg Wilhelm Friedrich Hegel: *Åndens fænomenologi (i udvalg)* ved Jon Elster. Oslo 1967: Pax Forlag, 33-65.

Session 13

Dato og klokkeslæt:

Aarhus, onsdag d. 2. dec., kl. 12:15-16

København, torsdag d. 3. dec., kl. 12:15-16.

Titel: W. v. Humboldt og J.F. Herbart**Underviser: Jørgen Huggler****Sted: Se særskilt lokaleoversigt**Temaer/indhold:**Indføring i Humboldts dannelsesfilosofi og i Herbarts almene pædagogik og Humboldts dannelsesfilosofi:**

1. Indføring i aspekter ved dannelsesfilosofi og de dermed forbundne pædagogiske ideer: Humboldts tanker om en universel dannelse af mennesket i dets forhold til verden.

2. Herbart analyserer pædagogikkens grundbegreber og dens moralfilosofiske idealer (mål) og dens psykologiske betingelser og midler. Han skelner mellem tre former for opdragelse: *Regierung* (der oversættes med 'disciplin'), *Unterricht* (undervisning) og *Zucht* (en slags vejledning, i oversættelsen gengivet med 'egentlig opdragelse'). Disse former og deres forhold til elevens nutid, fremtid og fortid vil blive præsenteret.

1. Litteratur knyttet til undervisningen:

* Wilhelm von Humboldt: "Theorie der Bildung des Menschen" (1793). Uddrag fra W. v. Humboldt: *Werke in fünf Bänden* Bd. I. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft 2002, 234-240. [Kompendiet indeholder desuden en oversættelse af denne tekst ved Jørgen Huggler]

Grue-Sørensen, Knud: *Opdragelsens Historie* Bd. II. København Gyldendals pædagogiske Bibliotek. 6. opl. 1969 [1966]: 197-225. (29 s.). [Kapitel om Pestalozzi]

Wolfgang Klafki: *Dannelsesteori og didaktik*. Klim 2000: 27-57

2. Litteratur knyttet til undervisningen:

* J. F. Herbart: *Pædagogiske forelæsninger i omrids*, Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck, 1980: 31-70.

Pauli Siljander: Johann Friedrich Herbart: Pedagogikkens grundproblem om Tvång och Frihet i Fostran, i K. Steinsholt & L. Løvlie (red.): *Pedagogikkens mange ansikter. Pedagogisk idéhistorie fra antikken til det postmoderne*. Oslo: Universitetsforlaget 2004 eller senere.

Alexander von Oettingen: *Det pædagogiske paradox – et grundstudie i almenpædagogik*. Klim 2001: 75-105 (kapitlet om Herbart).

Session 14

Dato og klokkeslæt:

Aarhus, onsdag d. 9. dec., kl. 12:15-16

København, torsdag d. 10. dec., kl. 12:15-16.

Titel: N.F.S. Grundtvig og J.N. Madvig

Underviser: Jørgen Huggler

Sted: Se særskilt lokaleoversigt

Temaer/indhold:

Indføring i Grundtvigs og Madvigs forskellige dannelses tanker – perspektiveret i forhold til den samfundsmæssige kontekst.

Grundtvig gør sig en række tanker om forskellige skoleformers betydning: almueskolen, borgerskolen og universitetet, og ser i teksten her dem i forhold til datidens politiske problemer. Madvig gør op med Grundtvigs nordiske partikularisme til fordel for et mere universelt synspunkt.

Litteratur knyttet til undervisningen:

* N.F.S. Grundtvig: *Statsmæssig Oplysning*, Arnold Busck, 1983:23-78 & 154-159.

* J.N. Madvig: "Om Skandinavismens Forhold til den almindelige Cultur". Et foredrag holdt i det skandinaviske Selskab den 27de januar 1844. København 1844. [Mere læselig udgave vil blive lagt på Blackboard]

Thyge Winther-Jensen: "Det levende, det fælles og almindelige". I T. Winther-Jensen: *Voksenpædagogik – grundlag og ideer*. København: Akademisk Forlag 2004 (1996), 119-138.